

S. Sayısı : 107

Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/912)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/4470

16 - XII - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 - XII - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesi dul anaların birinci derecede maaşa müstahak yetimler arasında konulmasını memurun hayatta iken beyanname vermesiyle meşrut kılmıştır.

Bazıları ihtiyar analardan evvel kendilerinin ölebileceğini hatırlarına getirmiyorlar, bazıları da analarının çok ihtiyar olmasından dolayı genç zevce veya küçük çocuklarından sonraya kalamıyacağını ve her halde yakın bir zamanda anasının öleceğini ve yetimler arasında maaş nakli de olmadığından ananın kendine tahsis olunan maaşı da beraber götürerek çocuklarının mahrum kalacağını düşünüyorlar. Halbuki bunların aksine hâdiseler zuhur etmektedir.

Bu sebeplerden her hangi birile beyanname vermeden vefat edenlerin dul anaları ahir ömürlerinde ve ihtiyarlık hallerinde sefalet içinde kalıyorlar. Orduda büyük rütbelere ve yüksek makamlara ihraz etmiş olan komutanları yetiştiren analardan bu yüzden sefalet içinde kalanlarla vakit karşılaşılmaktadır.

Sefalet içinde kalmış olan bu ihtiyar analar orduya büyük komutanlar ve Devlete büyük adamlar yetiştirdikleri halde sefalet içinde bırakıldıklarını her yerde anlatarak tezallüm etmekte ve acı tesirler uyandırmaktadırlar.

Diğer taraftan ana muhtaç olmadığı halde maaşa dahil edilmesi de diğer yetimleri mutazarrır edeceği için tahsis olunacak maaşa her halde muhtaç olmak kaydile dul anaların diğer yetimler meyanında hesaba dahil edilerek maaş tahsis edilmesi maksadile işbu kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/912
Karar No. 14

7 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Hükûmetçe hazırlanıp Başvekâletin 2/4470 sayılı ve 16 kânunu-evvel 1937 tarihli tezkeresile Büyük Meclise gönderilip encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maliye vekâletinden gelen memur hazır olduğu halde mütalea ve müzakere edildi.

Filhakika Hükûmetin esbabı mucibesinde zikredildiği üzere herhangi bir sebeble beyanname vermeden vefat edenlerin dul analarının ihtiyarlık zamanlarında maaştan mahrum olarak ekseriya sefalet içinde kaldıkları görülmektedir. Vatan ve milleti için fedakâr evlad yetiştiren bir dul ananın kendi kusurundan mümbais olmaya-arak son vaktinde zarurete duçar olması şayanı teeviz bir vaziyet olamayacağı cihetle encümenimiz esas itibarile kanun lâyihasını kabul etmiştir.

Bu mahzurun refi için teklif olunan kanun lâyihasında bir cümleli muterize olarak (dul ana-

nın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa oğlu hayatımdan evvel beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur) denilmiş isede encümenimiz memurun kadın olmak ihtimalini dahi düşünerek (oğlu) kelimesi yerine (evlâdı) kelimesini yazmayı daha münasib görmüş ve maddenin o suretle tadiline karar vermiştir.

Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtib
Bayazıt	Çankırı	Yozgad
İhsan Tav	M. Önsay	E. Draman
Mardin	İstanbul	Diyarbakır
O. Dinger	A. Bayındır	H. Öviz
Malatya	İzmir	Zonguldak
M. Nedim Zabcı	Kâmil Dursun	Necati Güneri

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 71
Esas No. 1/912

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı mülkî ve askerî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında olub Başvekâletin 16 - XII - 1937 tarih ve 6/4470 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile encümenimize verilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı ve Millî Müdafaa vekâletinden gönderilen memur hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Tekaüd kanununun 48 nci maddesi yetimleri maaş tahsisi noktasından iki dereceye ayırmış olub birinci derece yetimleri zevce ve evlâd, ikinci derece yetimleri de dul ana, muhtaç veya ma-

lül zevce ve baba olarak göstermiş ve verecekleri beyanname ile ikinci derece yetimlerden arzu ettiklerini birinci derece meyana almak hususunda da maaş sahiblerine bir hıyar hakkı tanımıştır.

Hayatında beyanname vermediği ihmal eden veya âni olarak ölenlerin ikinci derece yetimlerine maaş tahsisi mümkün olmadığından bu suretle zarurete düşmekte olanlar arasında bilhassa muhtaç anaların elim bir vaziyette bulduklarını ve hatta memlekote çok büyük hizmetler ifa etmiş zevatın analarına dahi bu meyanda tesadüf edildiğini gören Hükûmet muhtaç bir halde kalan

dul analara, evlâdları beyanname vermemiş olsalar dahi talepleri halinde birinci derece yetimler arasında maaş tahsisinin şefkat ve madelete uygun düşeceğini nazara alarak işbu lâyihayı sevkettiği mucib sebeplerin tetkikinden ve alman iza-hattan anlaşılması ve lâyiha esas itibarile encüme-nimizee de kabul edilmiştir.

Ancak cereyan eden müzakere neticesinde dul analar hakkında düşünülen bu esasın muhtaç babalar hakkında da kbulünün aynı derecede madelet ve insaniyet hislerini tatmin edeceği neticesine varılmış ve bu hüküm altmış beş veya daha ziyade yaşda veya malûl olmak ve her iki halde de muh-taç bulunmak kayıdları tahtında babalara da teş-mili münasib görülerek maddenin o şekilde yazıl-masına karar verilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere

Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Rs. V.	M. M.
Burdur	İsparta	Trabzon
<i>M. Ş. Özkan</i>	<i>M. Ünsal</i>	<i>E. Karadeniz</i>
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
<i>F. Öymen</i>	<i>E. Adakan</i>	<i>E. S. Akgöl</i>
Diyarbakır	Gazi Anteb	Gümüşane
<i>R. Bekit</i>	<i>A. H. Ayerdem</i>	<i>D. Sakarya</i>
Kayseri	Malatya	Malatya
<i>F. Baysal</i>	<i>M. Öker</i>	<i>O. Taner</i>
Maraş	Mardin	Muş
<i>A. Tiritioğlu</i>	<i>R. Ertin</i>	<i>Ş. Ataman</i>
Muş	Ordu	Seyhan
<i>Çiloğlu</i>	<i>H. Yalman</i>	<i>N. Eldeniz</i>
Siird	Sivas	Tokad
<i>M. Mayakon</i>	<i>R. Çiner</i>	<i>S. Genç</i>
Yozgad	Trabzon	
<i>S. İçöz</i>	<i>S. Day</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı kanunun 48 nci maddesi aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, mühtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir.

Memurlar veya mütekaidler ikinci derecede bulunan istihkak sahiplerinin birinci derecede müstehaklar arasında konulmasını bir beyanname ile talep eylemek hakkını haizdirler.

(Dul ananın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa oğlu hayatında beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur).

Maaş tahsisi için zevç ve babaların sinlerinin altmış beş veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdird tahsis kılmacak maaşa mühtaç olması lâzımdır.

Altmış beş yaşına vusul nüfus kaydile, malûliyet; mahallince istihsal kılmacak raporun Sıhhat vekâleti veya Sıhhiye işleri dairesi tarafından tasdikile, mühtaçlık; kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irad, servet veya kazancı olmadığına dair mahallî hükümet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1 - XII - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
	S. İ. M. V.	G. İ. V.
	Dr. H. Alataş	Rana Tarhan

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı kanunun 48 nci maddesi aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, mühtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir.

Memurlar veya mütekaidler ikinci derecede bulunan istihkak sahiplerinin birinci derecede müstahaklar arasında konulmasını bir beyanname ile talep eylemek hakkını haizdirler.

(Dul ananın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa evlâdı hayatında beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur).

Maaş tahsisi için zevç ve babaların sinlerinin 65 veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdird tahsis kılmacak maaşa mühtaç olması lâzımdır.

Altmış beş yaşına vusul nüfus kaydile, malûliyet; mahallince istihsal kılmacak raporun Sıhhat vekâleti veya Sıhhiye işleri dairesi tarafından tasdikile, mühtaçlık; kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irad, servet veya kazancı olmadığına dair mahallî Hükümet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.